

November 1843

FACTS

Date:
November 1843

Page number:
275, 276, 277, 278, 279, 280

Diary location:
Thorvaldsens Museums arkiv,
inspektørens skrin, nr. 1

Creator/key person:
Christine Stampe

General comments:
Dette dokument er en del af det
originale manuskript til Christine
Stampes erindringer om Thorvaldsen.
Afskriften af hele manuskriptet
omfatter i alt 60 dele. Denne del er nr.
52.

OBS Dokumentet er også udgivet i
Arkivet, Thorvaldsens Museum. Her
findes den senest opdaterede udgave.

Læs mere om nærværende online-
udgivelse i artiklen Manuskriptet til
Christine Stampes erindringer om
Thorvaldsen.

Mentioned people:
H.C. Andersen
Charlotte Harboe
B.S. Ingemann
Johan Ferdinand de Neergaard
Carl Vilhelm Raben-Levetzau
Christine Stampe
Henrik Stampe
Nicolai Søtoft
Bertel Thorvaldsen
Benjamin Wolff
Henriette Wulff

SUMMARY

Christine Stampes manus til sine erindringer om Thorvaldsen. Dette er 52. del af i alt 60.

TRANSCRIPTION

- 275 -

Imidlertid havde vi meget travelt paa Nysøe med tilberedelser til Thorvaldsens 73 Aarige fødsels dag¹, der blev instuderet Aprilsnarrene hvor alle vore kiere Naboer bidrog til paa det beste, der var fr: Wulf², fr: Neergaard³ og fr: Raben⁴, osv x en 12 til 14 i Tallet, som mødtes oppe paa Sahlen paa Nysøe til Prøverne[.] her var et lille Theater opført, og Klaveret bragt op[.]

- 276 -

27

Nu havde jeg min ulykke med at forhindre at Thorv: skulde mærke noget, jeg sad nu gierne hver Aften og spillede Lotterie med ham og naar en Vogn kiørte frem for døren enten for at hente eller bringe, nogle af de prøvende Giæster, saa gav jeg mig gierne til at synge, eller skrabe med stoelen for at Thor ikke skulde høre noget[.] da nu den rette dag kom[.] Andersen⁵, Carl Stampe⁶ og Søstrene⁷ vare kommen herud x om Morgenen blev Thorv: hentet ned til frokost bordet af heele Sælskabet og der blev med følgende Sang⁸ af Andersen afsunget xx saa kom Præstøe Honoratiores⁹, og saa frue Harboe¹⁰ osv x og gratulerede, flagene veiede Naturligvis, overalt; x til Midag var vore Naboer samlede, og vi havde medfølgende Sang¹¹ af Søtoft¹² xx (: Søtoft skjønt syg, var her til alle Prøver, og tog deel med Lune og vittighed i all vores Glæde) han spillede [el]skerens Rolle¹³ det var nok siste gang¹⁴ han ret var munter og gjorde alt med:)

Efter Bordet var det værste at styre Thor: thi fr Raben havde han bedet om at spille, dog hun havde sagt hun havde drukket formeget Schampagne, saa hun var nød at tage sig en lille Luuer (og NB hun maatte op og Klæde sig til forestillingen, hvor hun gav elskerindens Parthie¹⁵[.] Thorv opfordrede nu Andersen til at Læse et Eventyr for Sælskabet, og A: havde ondt ved at nægte det, dog jeg forpurrede det, ved et eller andet Paaskud af frygt for han skulde lade de spillende i stikken (han havde paataget sig at være Instruktør[.] vi kiender Andersen naar han skal læse for af sit eget; x jeg gik frem og tilbage da man ogsaa behøvede mig ved Theatret

- 277 -

28

saa Thorvaldsen snart mærkede at han var allene af Huusets folk nede blandt giæsterne, og nu blev han ganske uroelig, [“]men for Gud skyld[“] sagde han til mig[“] hvor bliver de af[“] og han anstrængede sig at gjøre Honøer for de fremmede, som bragte ham om¹⁶ hans sedvanlige Luur[.]

den lille kiere Mand, senere sagde han mig, at han ordentlig skammede sig paa mine Vegne, og var bange at jeg var listet mig til at faae en lille Luur lige som frue Raben da han kiendte mit sove Hierte, hvorfor han altid kaldte mig dormillone¹⁷, og nu var det ordentlig rørende at see hvordan den kiere anstrængte sig for at skiule for Giæsterne at jeg og flere vare borte; endelig kommer jeg ned og siger til ham om han vil give fru Neergaard armen, og gaae op paa Sahlen[.] han springer munter op, og siger: [“]hvad nu skal vi have os en dands?[”] og han troede virkelig at der skulde dandses, til han kom op og saa Theatret og hvor han blev meget forundret over at alle disse Anstalter kunde gaae uden at han havde mærket det aller minste, nu fulgte han troelig med stykket og loe, og morede sig fortreffelig, og forsikkrede at han for første gang ret forstod dette stykke, thi skjønt han havde seet det paa det Kongelige saa var Orchesteret imellem og han hørte ikke rigtig grant¹⁸. (senere gik han og Andersen og jeg exspre i det Kongelige for at sammen ligne, og vi vare Enige om at nogle af vore Skuespillere vare lige saa gode, og Andersen sagde: [“]Give vi blodt havde en saa God Hans Mortensen¹⁹ paa det Kongelige[,”] det var Grønvald²⁰ :) Stykket endte med en Sang hvori Tilskuerne og toge deel og man dandsede ned til Aftens Maaltiden[.] Efter denne, gjorde Andersens 2 a 3 Eventyr som han fremsagde [med] meget god Efekt, og Lykke[.]

- 278 -

29

Dagen endte glad og fornøielig for en hver, dog Thorvaldsen, var, som sed vanlig kuns alt for taknemlig, han erkjendte altid med rørelse, og ømhed, den kierlighed, man viste ham, og hans Gamle Mutter²¹ fandt han var altid for god mod ham.

De paafølgende Dage²² Arbeidede Han rask væk, og saa vare der Giæste bud hos Amtman Neergaards²³, og hos Rabens²⁴, og Wulfes²⁵, og heer; Alt samem i Anledning af frue Smith's²⁶ Afreise, dog overalt blev den [hos] os [og] alle saa kieres Skaal drukkert hvor vi kom, og hvor han var, var han den første, og man blev glad, blodt ved at see det elselige Aasyn, I disse Dage læste jeg nogle af Ingemans²⁷ Romaner for ham, Arbeidet gik altid saa godt fra Haanden sagde han, og disse Dage ere mig uforglemmelige[.] og jeg tænker ofte med Glæde paa den dybe følelse han lagde for dagen ved den leilighed, som ved saa mange andre, og skjønt ofte gjorde Narr af mig fordie jeg saa let kom til at græde, saa gik det ham slet ikke bedre[.]

- 279 -

[siden er blank]

- 280 -

Damer som²⁸ vare Sværmeriske kunde han ikke godt døie, Een havde, stukket en Krands paa Bayrons Byste, og smegtet til, en Anden havde

kokketteret med Pognatovskies (jeg troer mer Pf: Thorlasius) medens vi vare i Rom 1842 kom en Engelsk fammille, som havde en ung Pige med (formodentlig en Polakkerinde :) denne faldt i Besvimelse, da man viste hende Pognatovskis den store Hest i Atelieet osv osv ☒

Medens vi²⁹ vare i Rom kom en Eng Hr: af Thorv: bekiendskab, og presenterede mig en Grækerinde³⁰ som var Digterinde, hun ønskede at faae bidrag, og hielp af mig for at gjøre Thorvaldsens Levnets Beskrivelse[.] Dog Thorv: sagde mig jeg skulde slet ikke inlade [sic] mig med dem, det er Narre, eller sligt sagde han, derimod, bad han mig, og drev ivrig paa, mig at fortsætte min Dagbog³¹ og Notere og saa kan De selv senere gjøre det meget bedre. ☒

Dette kommer nok best hvor hans Diktate stoer, ☒

i Hans Have har han Plantet 9 store Sypresser ved Ingangen³², som nu ære store

¹ 19.11.1843 fejrede Thorvaldsen sin 73-års fødselsdag på Nysø. H.C. Andersen læste eventyr, og vaudevillen Aprilsnarrene af J.L. Heiberg blev opført.

² Dvs. Juliane Lovise Sneedorff (1811-1898), som var gift med den danske godsejer, kunstsamler, jurist, postsekretær, handelsmand Benjamin Wolff. Wolff havde siden 1830 ejet herregården Engelholm, ca. 5 km fra Nysø.

³ Dvs. Charlotte Louise Elisabeth (1808-1866), née Olsen, som var gift med Johan Ferdinand de Neergaard. Familien Neergaard boede på herregården Lindersvold, syd for Fakse og ca. 10 km fra Nysø.

⁴ Dvs. Julie Raben-Levetzau (1809-1880), som var gift med den danske greve, jurist og gehejmekonferensråd Carl Vilhelm Raben-Levetzau. Carl Vilhelm Raben-Levetzau ejede Beldringe gods godt 5 km fra Præstø.

⁵ Dvs. den danske forfatter H.C. Andersen.

⁶ Dvs. Henrik Stampes yngste bror premierløjtnant Carl Stampe, dvs. baron Frants Valentin Christian Carl Stampe (1806–1880).

⁷ I Rigmor Stampe, op. cit., p. 228 er "Søstrene" ændret til "Sønnerne". Med "Sønnerne" menes antagelig Christine og Henrik Stampes to ældste sønner Henrik og Holger Stampe, som pga. af studier ved universitet var bosat i København.

⁸ Dvs. sang af 19.11.1843.

⁹ Dvs. fornemmeste personer, mest ansete personer, jf. honoratiorens i Ordbog over det danske Sprog.

¹⁰ Antagelig Charlotte Harboe.

¹¹ Dvs. sang af 19.11.1843.

¹² Dvs. den danske præst og forfatter Nicolai Sætoft.

¹³ Dvs. den pæne og slikkede lærer Hr. Zierlich i stykket Aprilsnarrene af J.L. Heiberg.

¹⁴ Nicolai Sætoft døde 5.6.1844.

¹⁵ Her menes antagelig den purunge og jomfrulige skolepige Trine i stykket Aprilsnarrene.

¹⁶ At bringe én om noget betyder at berøve én for noget, se under betydning 3 af bringe i Ordbog over det danske Sprog.

¹⁷ Efter italienske dormiglióne, dvs. sovetryne.

¹⁸ Dvs. klart og tydeligt, se betydning 2 af gran i Ordbog over det danske Sprog.

¹⁹ Hans Mortensen var en komisk karakter i Aprilsnarrene.

²⁰ Af Rigmor Stampe, op. cit., p. 368, n. 21 fremgår det, at den omtalte Grønvold antagelig er identisk med Caroline Mathilde Grønvold (1832-1893), datter af grosserer Hans Christian Grønvold (1788-1852). Hun blev i 1852 gift med godsforvalter Oluf Thomas Emil Finsen (1825-1896).

²¹ Dvs. Christine Stampe selv, som havde fået dette kælenavn af Thorvaldsen.

²² Dvs. dagene umiddelbart efter Thorvaldsens 73-års fødselsdag den 19.11.1843.

²³ Dvs. den danske amtmand Johan Ferdinand de Neergaard. Familien Neergaard boede på herregården Lindersvold, syd for Fakse og ca. 10 km fra Nysø.

²⁴ Dvs. den danske greve, jurist og gehejmekonferensråd Carl Vilhelm Raben-Levetzau og hans hustru Julie Raben-Levetzau (1809-1880). Carl Vilhelm Raben-Levetzau ejede Beldringe gods godt 5 km fra Præstø.

²⁵ Dvs. den danske godsejer, kunstsamler, jurist, postsekretær, handelsmand Benjamin Wolff og hans hustru Juliane Lovise Sneedorff (1811-1898). Wolff havde siden 1830 ejet herregården Engelholm, ca. 5 km fra Nysø.

²⁶ Antagelig Cécile Caroline de Coninck (1789-1857), gift med justitsråd Michael Leigh Smith (1777-1843), der ejede Bækkeskov, en større dansk herregård nord for Præstø. Det vides p.t. ikke, hvor de Conincks rejse gik hen.

²⁷ Dvs. den danske digter, forfatter og lektor B.S. Ingemann.

²⁸ Denne side er indlagt løst i manuskriptet og passer ikke ind i den fortløbende fremstilling. Den præsenteres alligevel her, fordi den ikke umiddelbart kan flyttes til en anden passende sammenhæng. Stampe har tydeligvis nedfældet nogle hastige redaktionelle noter, som hun skulle huske at bruge i forbindelse med hendes og Thorvaldsens ophold i Rom i 1842.

²⁹ Det følgende afsnit af teksten står på den anden led.

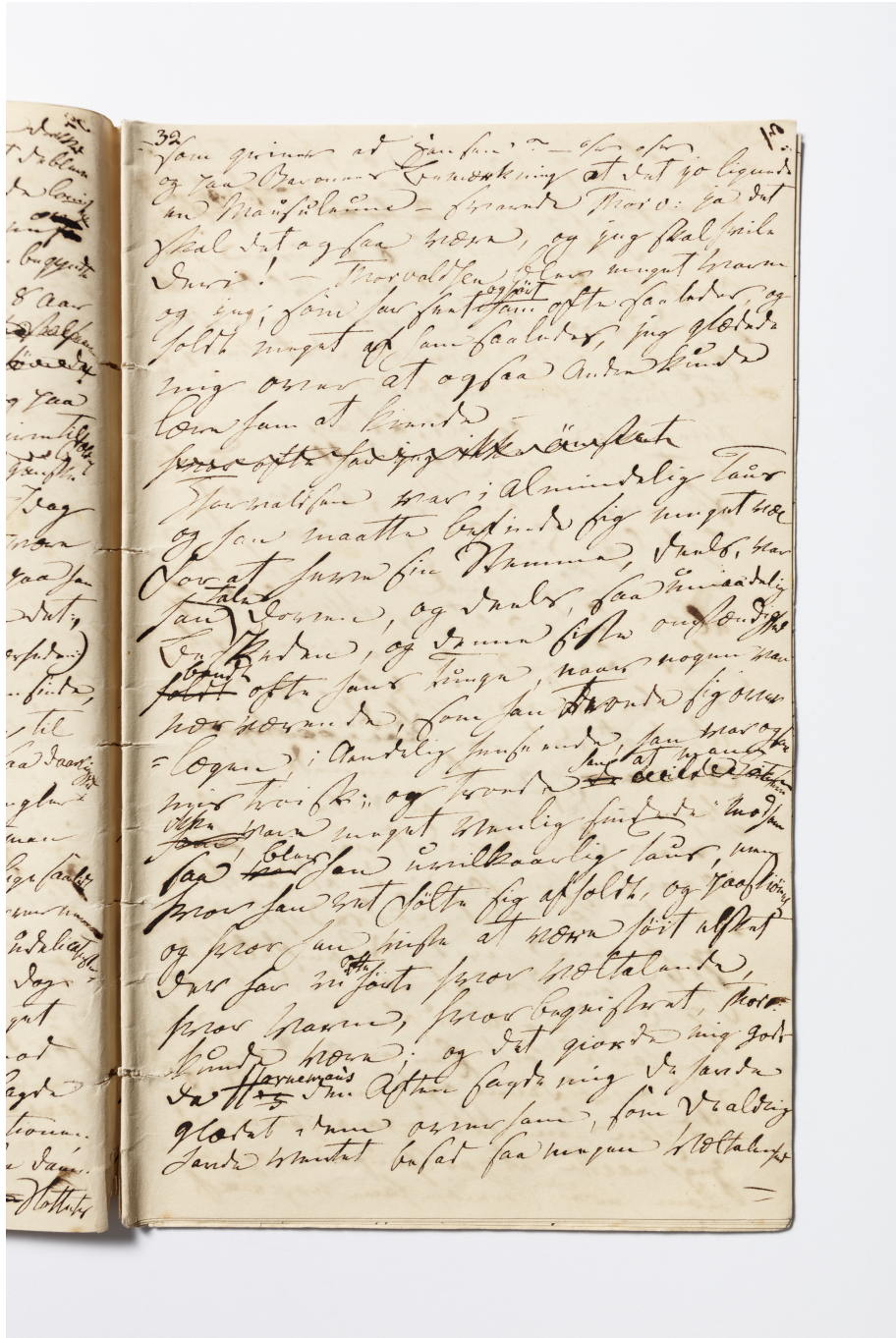
³⁰ Denne grækerinde er p.t. uidentificeret, ligesom det heller ikke vides, om den levnedbeskrivelse om Thorvaldsen, som hun planlagde, blev til noget.

³¹ Her fremgår det, at Stampe førte dagbog, mens hun var sammen med Thorvaldsen, og at hun derefter sammensatte dette manus som en videre bearbejdning. Se mere om tekstens tilblivelse i artiklen Manuskriptet til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen.

³² Sandsynligvis de cypresser, som Stampe fik plantet ved indgangen til Thorvaldsens atelier i Nysøes have, se nærværende originalmanus, p. 322.

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

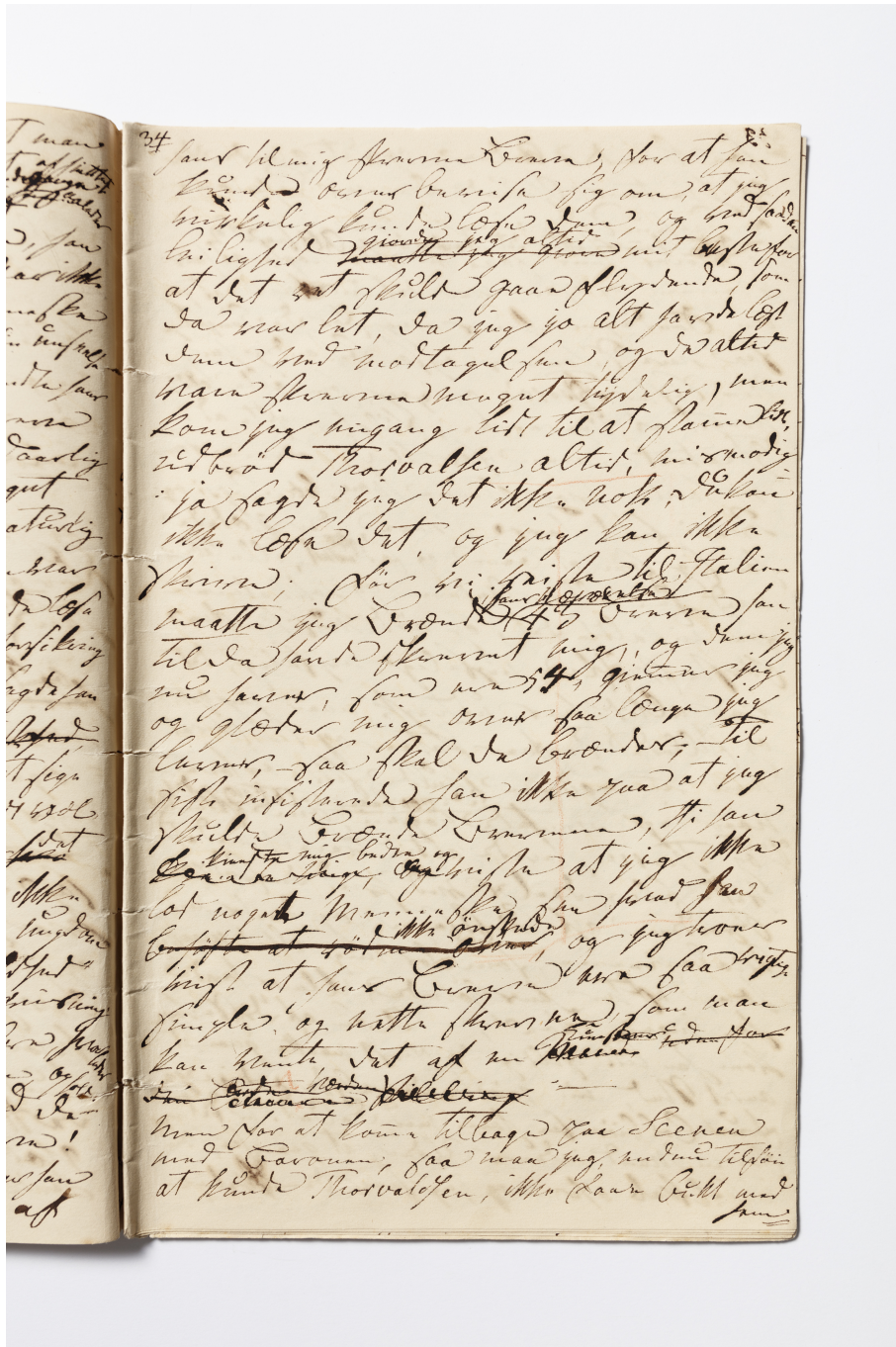
NY CARLSBERGFONDET



33
provs at jeg har jeg ikke ønsket at man
saw det som jeg, men jeg har det af hende
at tælle sig, som jeg har det, det er
saw det og med sine skinner, som
der fik det mig at jeg; 20. Aar i
saw det skrevet til noget Menneske
for jeg saw det skrevet det, for jeg
til mig, som jeg sagde, vi kender den
saw det, og det af sine Brev
enten de har gæst, alle de daadige
skinner, som skinner en meget
tydelig Gaard, og som er naturlig
og jernstelig, men jeg har
altid tænkt at jeg ikke har det
saw det, og jeg har mig selv
at jeg har mig selv, og jeg har
altid at det har mig selv
saw det jeg ikke har det, det er
saw det, thi jeg har det, det er
saw det daadige det er, og det
gjorde jeg, som det at jeg ikke
saw det det er det i sin tid
og jeg har det i sin tid
saw det som at jeg har det
thi det er det for jeg har det
saw det det er det og det er
saw det som og jeg, med det
Ost: jeg har ikke nogen skinner!
jag maatte det jeg har, som jeg
saw det som jeg har nogle af

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET





handwritten text from the reverse side of the page, partially visible at the edge of the image.

36
Med jeres Carlige gjeldige Brev af den 11te
Feb. 1708, som blev 21. og 27. Jan. 1708.
og saa for den andren og sagde herunder
en milketung, og gav tiens lund min fild
De Apollinaris, som mig i forplum-lyge
O. C. blev 1708: og nu og givendefor og venter
til Songen, i danna fjugeten Jan. 1708 den
dat gik, og givd Jan. 2. 1708, Orens at Jan.
meant at side Jan. 1708 den Jan. 1708
1708 Jan. 1708 sagde Jan. 1708
gug jar saft det fanna og Jacobson jarke
mig, vilde den Jan. 1708 Jarke Jarke
og Jan. 1708 tak, sagde Songen, dat
for Jonningsrud Logo dug skal sig
til Jan. 1708, om at Jan. 1708. Jan. 1708
kun Jacobson, saa bennat, og sagde det
for Jan. 1708 valse, vilde Jarke Jan. 1708
Kuld Jarke, om Jan. 1708 3. 1708 Jan.
at gott Jan. 1708 Jan. 1708 Jan. 1708
gaan Jan. 1708 Jan. 1708 Jan. 1708
af raad klud Jan. 1708 det, ofr ofr
fori Jan. 1708 Moso og 1708 Jan.
Kuld Jan. 1708, Jan. 1708 Jan.
1708 Hmann Jan. 1708 Jan. 1708
waathen 1708 Jan. 1708
gug igien og 1708. Notata mig at 1708 Jan.
1708, da 1708 Jan. 1708; Lang bid 1708 Jan.
Lang for Jan. 1708 til 1708) og 1708
Jan. 1708 og 1708 at 1708 Jan. 1708
sagde det, dat er 1708 at 1708, 1708 Jan.
1708, og 1708, 1708; og 1708 Jan. 1708
1708 1708 det 1708 Jan. 1708; 1708

27
me kom Jacoben, og sa for Jan. 24. 1781
Det samme Aar, at Brevet naar ganske
fort, saa Aar led Jan. dat. og vi begynde
Thor: at solde Tingene, Dette hus an
Kindelig, til for Jan. Jeg gik tidt
om Morgenen kom der mange Brev
og om Eftermiddagen, saa snart jeg fandt
Brevet, mit Gens, og begyndte midt
tog jeg mig til Thor: med mine Cotain
Kost, og mit to gamle Skib hvor vand
Kastet, ligesom Pl. 10 a 11, og saaledes
Jeg om aften, og skönt det ofte faldt
mig lidt fort at blive her i Aarsen,
og Thorvaldens som hvide hvor langt
jeg solt af dat, ofte sagde: det er
for det du end naar du Gled. for min
Kjægt, gaar nu for, og for dog jeg
an saa dat. for Gled. og dat gik godt,
skönt jeg ^{ikke} faldt i søm der med, og
du blev Thor: maatte saa stille
for me 5 a 10 Minutter alle, og
naar jeg saa begynde, sag du Jan. 24.
naar Jomiloune, for sin nu i det
Jan. 24. det ikke engang provdte
man kunde for sin med dette Skib.
skönt Jan. alle, for ofte blev for
saa ^{ikke} ~~ikke~~ aldrig heldet med Cotain
og Jan. 24. det ofte begynde for sin
at mine Cotain, for da nu saa dan
Jeg for, lige for Jan. blev med saa mig
me. og med det samme mildt Skib.